



JAAERVERSLAG 2022

STICHTING ALDE FRYSKE TSJERKEN





INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	5
BEHEER, BEHOUD & PUBLIEKE BELANGSTELLING	7
Onderhoud en Restauraties in vogelvlucht	7
Overname kerken en advisering kerkbesturen	7
Verhuur	7
Donateurs	7
Giften en Legaten	7
Middelenwerving	8
Vrijwilligers	8
<i>Regiobijeenkomsten</i>	8
Gebruik kerken	8
Activiteiten en events	9
<i>Pelgrimeren en refugio's</i>	9
<i>Trouwen in de kerk</i>	9
<i>Voorjaarsexcursie 25 juni</i>	9
<i>Najaarsexcursie 8 oktober</i>	10
<i>Heringebruikname kerk Augsbuurt</i>	10
<i>Overdracht rouwbord Hein van Delft</i>	10
<i>Donateursbijeenkomst 2022</i>	10
<i>Lezingen</i>	10
Boek 'Alde Tsjerken Nije Lûden'	10
PROJECTEN	12
Tentoonstelling bezoekerscentrum Hegebeintum	12
Restauratie bijbels	12
Take a walk on the wild side	13
Onderzoek kerkinterieurs 2022	13
SAMENWERKINGEN	14
Samenwerkingen binnen het monuminhûs	14
Tsjerkepaad	14
Organum Frisicum	14
Onverwachte ontmoetingen	15
Studenten participatie Hogeschool NHL-Stenden en RUG	15
COMMUNICATIE	16
Communicatieplan 2021-2024	16
<i>Website</i>	16
<i>Nieuwsberichten website</i>	17
<i>Digitale nieuwsbrief</i>	18
<i>Social media</i>	18
<i>Magazine</i>	18
<i>Persberichten</i>	19
Statistieken 2022	20
PERSONEEL & ORGANISATIE	21
FINANCIËN	22
BESTUUR	24
COLOFON	25





VOORWOORD

Beste lezers,

Met trots presenteren wij het jaarverslag van 2022 van Stichting Alde Fryske Tsjerken.

Ondanks de uitdagingen die de coronapandemie met zich meebracht, hebben we ons doel om onze prachtige kerkgebouwen te behouden voor de toekomst niet uit het oog verloren. Samen met onze medewerkers, vrijwilligers en partners hebben we ons ingezet om de kerken te onderhouden, restaureren en te gebruiken voor uiteenlopende activiteiten. Zo hebben we met verschillende partijen samengewerkt om de kerken nog beter toegankelijk te maken voor het publiek en hebben we nieuwe manieren ontwikkeld om deze monumentale gebouwen op een eigentijdse manier te beleven.

In 2022 stonden de restauratie en het onderhoud van onze monumentale kerken centraal. Dit blijft een belangrijke taak van onze organisatie en we hebben ons daar dan ook volledig voor ingezet. Met dank aan onze donateurs en vrijwilligers hebben we weer vele restauratieprojecten kunnen uitvoeren, zodat deze prachtige gebouwen behouden blijven voor de volgende generaties.

Ook hebben we ons in 2022 gericht op het vergroten van de bekendheid van onze stichting en het promoten van de kerken in Fryslân. We hebben diverse evenementen georganiseerd, zoals concerten en tentoonstellingen, waarbij we niet alleen aandacht vroegen voor onze prachtige kerken, maar ook voor de cultuurhistorie van Fryslân. Dit heeft geleid tot een grotere betrokkenheid van het publiek bij onze stichting en bij de kerken.

Naast restauratie en promotie hebben we ons ook beziggehouden met de toekomst van onze stichting. We hebben onderzoek gedaan naar duurzaamheid en energiebesparing in de kerken en naar nieuwe vormen van financiering. Op deze manier kunnen we ervoor zorgen dat we ook in de toekomst onze doelen kunnen blijven nastreven.

Tot slot willen we graag onze donateurs en vrijwilligers bedanken voor hun steun en inzet in het afgelopen jaar. Zonder hun bijdrage zouden we niet in staat zijn geweest om ons werk voort te zetten. Ook willen we onze partners en samenwerkingsverbanden bedanken voor de prettige samenwerking en de waardevolle bijdrage aan onze stichting.

We hopen dat u net zo enthousiast bent over ons werk als wijzelf en dat dit jaarverslag een goed beeld geeft van wat we als Stichting Alde Fryske Tsjerken hebben bereikt in 2022.

Met vriendelijke groet,

Directie en Bestuur van Stichting Alde Fryske Tsjerken.



BEHEER, BEHOUD EN PUBLIEKE BELANGSTELLING

ONDERHOUD EN RESTAURATIES IN VOGELVLUCHT

Er is in 2022 weer veel onderhoud gepleegd aan onze 55 kerken. Bij onderstaande kerken is er schilderwerk uitgevoerd;

- Jorwert
- Twellegea
- Buitenpost
- Holwert
- Swichum (toren)
- Baaium
- Allingawier
- Gaast
- Katlijk
- Schalsum
- Britsum
- Hegebeintum
- Hijum
- Oostrum

Daarnaast zijn er nog bouwkundige werkzaamheden uitgevoerd;

- Herstel voegwerk en restauratie ramen kerk Hegebeintum.
- Zinkwerk en voetlood vervangen kerk Hijum.
- Herstel aan goten en ramen kerk Twellegea.
- Herstel van het voegwerk toren Baaium.
- Herstel van zadeldak en voegwerk toren Swichum.
- Aanlassen trekbalken, en herstel galmborden toren Weidum.
- Herstel voeg- en metselwerk kerk en toren Weidum.



- Herstel houtwerk timpaan kerk Jorwert.
- Restauratie eiken spanten, muurplaten en zoldervloer kerk Borwird.
- Realisatie toilet en aanbrengen waterleiding kerk Wanswert, keuken moet nog komt dit voorjaar.
- Herstel voeg- en metselwerk kerk Ginnum.
- Herstel voeg- en metselwerk kerk Westernijtsjerk.
- Verlatten dak zuidzijde en herstel regenwaterafvoeren kerk Feinsum.
- Herstel ramen kerk Oostrum.
- Herstel goten kerk Gaast.
- Restauratie kerk Ferwoude.
- Leveren en aanbrengen verwarmingsinstallatie en bouwkundige aanpassingen kerk Lichtaard t.b.v. verhuur kerk.
- Herstel stucwerk kerk Boer.
- Restauratie kerkhofmuur Harich.

De orgels zijn in 2022 niet vergeten, naast de grote restauratie van het bijzondere orgel in de kerk in Baaium zijn er ook diverse andere orgels gerestaureerd en gestemd.

OVERNAME KERKEN EN ADVISERING KERKBESTUREN.

Ondanks het feit dat er in 2022 geen kerken overgedragen zijn aan de stichting, hebben veel kerkelijke gemeenten zich bij de stichting gemeld voor een oriënterend gesprek. Daarnaast werden er actief onderhandelingen gevoerd met elf kerkelijke gemeenten en hebben twee kerkelijke gemeenten aangegeven voorlopig af te zien van overname.

De stichting zag zich in 2022 geconfronteerd met een grotere hoeveelheid aanvragen om mee te denken over de toekomst van de Friese kerkgebouwen, en denkt dat dit voortvloeit uit de verzwaring van energielasten waardoor het gebruik van de kerk financieel erg kostbaar wordt en de effecten van de corona epidemie, waardoor veel kerkgangers niet meer teruggekeerd zijn naar de kerkdiensten.

VERHUUR

De kerk van Lichtaard is na een grondige opknapbeurt en enige aanpassingen aan het interieur, in gebruik genomen als werkruimte voor Archiefbureau Ruerd de Vries. De Vries huurt de kerk van onze stichting en werkt er samen met een aantal medewerkers aan het bewerken, bewaren en publiceren van (kerkelijke) archieven.

DONATEURS

In 2022 hebben we 87 nieuwe donateurs welkom mogen heten en hebben we afscheid genomen van 206 donateurs.

Stand donateurs 1-1-2022 | 4214

Stand donateurs 31-12-2022 | 4095

GIFTEN EN LEGATEN

Lijfrentes

In 2022 zijn er 11 nieuwe lijfrentes bijgekomen. Waarvan 6 voor onbepaalde tijd en 5 voor een periode van 5 jaar.

Nalatenschappen

We zijn wederom goed bedeeld door mensen die de stichting iets na wilden laten. Van negen personen is een nalatenschap aangekondigd en in sommige gevallen ook al ontvangen.



MIDDELENWERVING

In 2022 is een externe fondsenwerver betrokken. Dit om slagen te maken bij het werven van middelen voor de continuering van de activiteiten van de stichting. De activiteiten hebben zich in 2022 vervolgens op verschillende niveaus afgespeeld. We werkten op strategisch niveau aan een integrale koers voor het werven van middelen, met daarin aandacht voor acties en resultaten op korte, middellange en lange termijn en de implicaties daarvan op de organisatie. Dit plan wordt in 2023 voltooid. Daarnaast is gewerkt aan analyse van relaties, bestaand en verleden, met fondsen en overheden, de timing van aanvragen en het geefgedrag. Op grond hiervan is gestart met een 'fondsenkalender', die als uitgangspunt voor onze toekomstige aanvraagssystematiek gaat dienen.

Op exploitatieniveau is gewerkt aan de realisatie van de dekking van de instandhouding van een groot deel van onze kerken. Opnieuw werd een bijdrage vanuit de RCE verkregen, wederom aan te vullen met middelen vanuit reguliere fondsenwerving. Op projectniveau is gewerkt aan het rondkrijgen van de dekking voor verschillende projecten, waaronder de herbestemming van de Mariakerk van Blessum, de verduurzaming van de Mariakerk van Buitenpost, educatieproject Radio Frijsteat en het bezinningsproject Take a Walk on the Wild Side. Daarnaast werkten we aan een nauwere en strategischer samenwerking met Plaatselijke Commissies en andere lokale organisaties als het gaat om het doen van aanvragen voor lokale projecten.

VRIJWILLIGERS

Ook dit jaar konden we weer vertrouwen op de tomeloze inzet van al onze vele vrijwilligers. Hoewel de gemiddelde leeftijd stijgt, blijven de plaatselijke commissieleden actief als altijd. Ook onze nieuwste kerken Wânswert, Buitenpost en Harich hebben plaatselijke commissies weten te formeren met enthousiaste PC-leden.

Naast de ruim 400 vrijwilligers die dagelijks betrokken zijn bij de 55 kerken die in het bezit zijn van de stichting, zijn er ook vrijwilligers betrokken bij het werk van het bureau.

2 personen hebben aangegeven te stoppen als vaste kantoorvrijwilliger. We zijn op zoek naar vervangers. Met 2 vrijwilligers is een nieuw traject opgezet en zij zijn weer een vast gezicht binnen het kantoor (Betty Osinga en Willem Barendrecht).

Regiobijeenkomsten

In het najaar vond de aftrap plaats van een nieuwe communicatievorm tussen het bureau van de SAFT en de plaatselijke commissies. De provincie is ingedeeld in vijf regio's met elk zo'n 10 PC's. Deze 10 PC's ontmoeten elkaar twee keer per jaar in aanwezigheid van directeur, impresario en event- & office-coördinator SAFT. Het doel is om vanuit het bureau de contacten met de PC-leden te intensiveren en om PC's onderling met elkaar in verbinding te brengen. Op deze manier is er ruimte om elkaar onderling vragen te stellen, tips en ervaringen te delen, van elkaar te leren en elkaar te ondersteunen.

Naast deze halfjaarlijkse bijeenkomsten vindt er 1 x per jaar een bijeenkomst plaats met alle PC-leden uit de hele provincie.

GEBRUIK KERKEN

Nadat eind februari de coronamaatregelen kwamen te vervallen, konden de bijna 100 geplande activiteiten in onze kerken ook daadwerkelijk weer worden uitgevoerd. Het publiek was meer dan welkom na de moeilijke lockdownperiode.

Een aantal in het oog springende evenementen waren de volgende:

- In Foudgum vond de presentatie plaats van het boek 'Grauwe Hemel' van Johannes Keekstra over het leven van François HaverSchmidt, alias Piet Paaltjens, met daaropvolgend in mei een zestal gelijknamige theatervoorstellingen in de kerk van Foudgum, de plek waar Haverschmidt zijn eerste moeizame stappen als dominee zette en zijn schrijftalent ontwikkelde. Alle voorstellingen waren uitverkocht.
- De kerken van Wânswert en Peins waren in 2022 het toneel voor succesvolle theatervoorstellingen in



de serie Veur Aaltied. Met behulp van professionele begeleiding werden oude verhalen rond dorp en kerk vertaald in een theaterstuk dat met veel enthousiasme door 'het hele dorp' vertolkt werd tijdens 3 uitverkochte voorstellingen in en rondom de kerk. Het leverde betrokkenheid bij de kerken op en daarnaast een waardevolle bijdrage aan het 'mienskips'gevoel.

- In Bears was de feestelijke onthulling van drie prachtige mozaïken van Hansje Busquet-de la Porte, voor onbepaalde tijd in bruikleen gegeven aan onze stichting. Ze hebben een mooie plek in het koor van de kerk en zijn in het voorjaar en de zomer te bewonderen tijdens de openingstijden.
- Ook in Wetsens was een feestelijke onthulling van een kunstwerk, een modern 'rouwboard' dat aan onze stichting is geschonken door kunstenaar en landschapsarchitect Hein van Delft.
- Het in samenwerking met onze stichting ontwikkelde kunstboek 'Dak-Gebint-Verhaal' door schrijver Van der Noord, kunstenaar Elings en fotografe Venema werd in 11 kerken toegelicht in combinatie met een expositie van de bijzondere voor het boek gemaakte schilderijen en foto's van onze kerken. Een mooie samenwerking.
- Een aantal kerken in Noardeast Fryslân nam ook dit jaar weer deel aan het project Monnikenwerk. Gedurende de maanden juli en augustus werken kunstenaars op woensdagen in de kerk en is hun werk 's avonds door publiek te bewonderen.
- Veel kerken waren tijdens de zomermaanden op de zaterdagen geopend voor Tsjerkepaad en tijdens die periode waren er meerdere exposities te bezoeken en/of orgels te beluisteren.
- De kerk van Ginnum was de gehele zomer als open atelier in gebruik door diverse kunstenaars uit het hele land.
- Op Open Monumentendag openden alle kerken hun deuren voor publiek en in een aantal kerken klonken de orgels, bespeeld door jonge conservatoriumstudenten.
- In het najaar was de kerk van Baaium het toneel voor een groots viltkunstwerk van kunstenaars Claudy Jongstra, de 'Guernica de la Ecología'. Hierover kunt u meer lezen onder het kopje 'Samenwerkingen'.

ACTIVITEITEN EN EVENTS

Pelgrimeren en refugio's

De wandeltrend in Nederland zet door en het aantal refugio's is weer met 1 gestegen; ook in Buitenpost staan nu twee veldbedden klaar voor wandelaars die er de nacht kunnen doorbrengen. Over het algemeen haalde het aantal overnachtingen niet het aantal van vorig jaar, maar we zien toch dat de populariteit van dit soort kleinschalige initiatieven stijgt en zijn er trots op dat 16 van onze kerken deze manier van overnachten aanbieden.

Trouwen in de kerk

Bruidsparen stonden te popelen om na de coronaperiode in de echt te worden verbonden en ook onze kerken waren regelmatig het decor voor een kerkelijke of burgerlijke huwelijksinzegening, zoals bijvoorbeeld het pittoreske kerkje van Westhem.

Voorjaarsexcursie 25 juni

Geduld is een schone zaak. Nadat de excursie een aantal keren uitgesteld is, mochten we op zaterdag 25 juni 2022 samen met vele donateurs een mooie boottocht met elkaar beleven. Samen met meer dan honderd donateurs stapten we in Sneek aan boord van de Toerist VI van Rondvaartbedrijf M. van der Werf. Als eerste werd er in Langweer een bezoek gebracht aan de uit 1777 daterende dorpskerk met een bezienswaardig interieur. Later die dag werden de Karmelkerk en St. Michaëlkerk in Woudsend bezocht. De dag werd feestelijk afgesloten met een hapje en drankje aan boord. Het was een zeer geslaagde en feestelijke dag.



Najaarsexcursie 8 oktober

Op 8 oktober organiseerde de excursie commissie een excursie langs de kerken van Buitenpost, Augustinusga en Burgum. Deze bijzondere kerken waren tussen 11:30 en 17:00 gratis te bezoeken en er was veel interesse. Naast dat de kerken vrij bezocht konden worden, was er uiteraard ook wederom de mogelijkheid om de kerken te bezoeken met de excursiebus. De busgasten werden daarnaast nog getrakteerd op een extra kerkbezoek, omdat er geluncht werd in de kerk van Augsbuurt.

Heringebruikname kerk Augsbuurt

Op donderdag 7 april 2022 werd de heringebruikname van de kerk van Augsbuurt feestelijk gevierd voor de directe betrokkenen. De kerk van Augsbuurt is extra bijzonder voor de stichting omdat de stichting deze als eerste kerk in 1971 overgenomen heeft. Het kerkje is grondig gerestaureerd nadat het enkele jaren geleden begon te verzakken. Er ligt een compleet nieuwe fundering in. Maar liefst vijftig stalen palen, gevuld met beton, gingen de grond in. Ook de vloer aan de binnenkant is hersteld. Het stucwerk is gedaan, er is geschilderd en het sanitair is vervangen. Ook de rouwborden zijn hersteld. De restauratie was al sinds halverwege 2020 afgerond, echter liet een feestelijke heropening nog even op zich wachten vanwege onzekerheid rondom het Coronavirus.

Het kerkje wordt momenteel verhuurd aan de familie Hoekstra, woonachtig tegenover de kerk. De kerk is te huren voor verschillende doeleinden, zoals: een tentoonstelling, high-tea, bruiloft of jubileumfeest.

Overdracht rouwbord Hein van Delft

In mei 2022 schonk landschapsarchitect en beeldend kunstenaar Hein van Delft een bijzonder rouwbord 'Dy't net berne binne' aan de stichting. Op het bord is een opschrikkende grutto afgebeeld. Niet het standaard rouwbord dat we in de oude kerken kennen ter ere van prominente, vaak adellijke lieden met familiewapens en al. Hier wordt onze Nationale Vogel in goud afgebeeld. Dit rouwbord gaat over de ecologische achteruitgang van Friesland en daarbuiten. Maar ook over hoop die nog niet is vervlogen. Het rouwbord is vanaf mei te bewonderen in de Vituskerk in Wetsens waar deze een prominente plek heeft gekregen.

Donateursbijeenkomst 2022

Nadat het Coronavirus een aantal jaren roet in het eten heeft gegooid, mochten we in november 2022 onze donateurs weer ontmoeten tijdens een donateursbijeenkomst in de theaterkerk Mammemahuis in Jellum. De kerk was volledig gevuld met donateurs die de stichting een warm hart toedragen. Directeur Hester Simons praatte de donateurs bij over de belangrijkste ontwikkelingen binnen de stichting en prof. Yme Kuiper gaf een lezing met als thema: 'Religie, macht en oorlog. De wereld van de Friese edelman dr. Sick van Dekema (1548-1625)'. We kijken ernaar uit om ook in 2023 onze donateurs weer te mogen ontmoeten.

Lezingen

In 2022 werden we meerdere malen uitgenodigd om iets te vertellen over het bijzondere werk van de Stichting. Zo waren we aanwezig bij de PCOB in Heerenveen, Probus en de Vrouwen van Nu. Daarnaast werd ook excursiecommissie lid Liuwe van der Meer meermaals ingeschakeld om te vertellen over een aantal bijzondere elementen van de kerken van de Stichting.

BOEK 'ALDE TSJERKEN NIJE LÛDEN'

Hoe ziet de toekomst van kerkgebouwen eruit? Dit onderwerp staat centraal in het boek Alde Tsjerken, Nije Lûden dat half juni dit jaar uitkomt. Het boek is geschreven naar aanleiding van het vijftigjarig jubileum van de stichting in 2020. In het boek komen vijftig willekeurige Friezen aan het woord over hun persoonlijke band met kerkgebouwen en hun visie op de toekomst. Het biedt een mooi en tastbaar geheel om zo het gesprek over het voortbestaan en nieuw gebruik van onze kerkgebouwen op gang te brengen. En om hiermee een blijvende en tastbare eerste piketpaal te slaan naar de komende jaren. Jaren waarin we als stichting willen investeren in het aantrekken van nieuwe donateurs en vrijwilligers.



Eind 2021 zijn we gestart met het selecteren van kandidaten. Alle medewerkers van het bureau hebben daarin een bijdrage geleverd. Onder leiding van Hester Simons, samen met Hester Noordhuis en Djûra Schra zijn we in 2022 van start gegaan. Ellen Schat en Jolanda Haven hebben samen de interviews afgenomen. Fotograaf Marieke Balk legde alle kandidaten vast op de gevoelige plaat en Mariël Peters en Julia Odenkirchen van Studio Dubbelepunt hebben de vormgeving verzorgd. Rommie van der Heide heeft de laatste redactionele slag gemaakt over de teksten. De moeder van onze impressario Joke Bakker heeft veertien Friese teksten gecorrigeerd.

We gingen in gesprek met jongeren, donateurs, PC leden, journalisten, een wethouder, politica, de commissaris van de Koning, onderzoekers, mensen uit de culturele sector en nog veel meer prominenten. Mensen met zowel een religieuze als niet religieuze achtergrond. Bekend en minder bekend. De mooiste verhalen over wat ons religieus erfgoed met ze doet en uiteenlopende ideeën over het gebruik van kerkgebouwen, voor nu en in de toekomst, komen aan bod. „Een kerk is het enige constante gebouw in een mensenleven”. „De behoefte aan bezinning en rust is groot”. „Bij herbestemming kun je het christelijk verleden eerbiedigen”. Het zijn drie willekeurige uitspraken, maar met een gemene deler: open kerken.

De beeldende verhalen en sprekende foto's zijn een waardevol geheel. We hopen dat het boek inspireert en bijdraagt aan gesprekken over de toekomst van kerkgebouwen en religieus erfgoed in Friesland en daarbuiten.





PROJECTEN

TENTOONSTELLING BEZOEKERSCENTRUM HEGEBEINTUM

Het bezoekerscentrum in Hegebeintum is in september 2021 geopend. Op de begane grond van het bezoekerscentrum is een vaste expositie te bezichtigen, genaamd 'De Tijdreis'. Naast de vaste expositie is er op de eerste verdieping ruimte gecreëerd voor een wisselende expositie. De SAFT, It Fryske Gea en Wetterskip Fryslân richten deze ruimte ieder jaar eenmaal in. In het najaar van 2022 stond de bijbelrestauratie van een tiental bijbels van de SAFT centraal. In samenwerking met de Frisian Restorers & Colorist werd er naast het eindproduct ook het restauratieproces weergegeven.

Op 30 november werd er in het bezoekerscentrum een donateursactiviteit georganiseerd om de donateurs van de stichting meer te vertellen over het restauratieproces en de historie van de bijbels. De Frisian Restorers gaven een bijzonder kijkje in hun restauratie-keuken waarbij alle aspecten van het restaureren van oude boeken aan bod kwamen. Stagiair Luc den Hartog gaf daarnaast een lezing over de geschiedenis van de tentoongestelde bijbels en vertelde interessante feitjes die hij tijdens zijn onderzoek naar de bijbels ontdekt heeft. Een bezoek aan de kerk van Hegebeintum met de gidsen van het informatiecentrum, kon uiteraard ook niet ontbreken deze middag.

Op de 1e etage wordt een vaste expositie ingericht door onze stichting genaamd 'Tijdreis.' Voor het ontwikkelen van de expositie is in 2021 opdracht gegeven en er wordt gebruik gemaakt van de expertise van de architect die ook het museum heeft ingericht. De Tijdreis wordt zo vormgegeven dat oud en jong er plezier aan kunnen beleven waarbij het zicht door het vensterraam op de monumentale kerk een ware beleving is. In het najaar van 2022 heeft dit vaste vormen aangenomen en is er een ontwikkeling opgestart om met onderdelen een soort Bouwpakket van een monumentale kerk weer te geven. De expositie wordt in het voorjaar van 2023 geopend.

RESTAURATIE BIJBELS

Dankzij een financiële bijdrage van het FB Oranjewoud fonds werd een samenwerking gestart met de Frisian Colorists & Restorers die in opdracht van de SAFT een tiental bijbels restaureerden. Na de restauratie waren de bijbels onherkenbaar. Ze maakten een transformatie van onbruikbaar en oud, naar



nieuw en raadpleegbaar. Door deze positieve ervaring groeide de wens om de bijbelrestauraties verder voort te zetten. In 2022 werd wederom steun gevraagd voor de restauratie van een tiental bijbels van verschillende kerken van de SAFT bij het FB Oranjewoud fonds. We kijken ernaar uit om in 2023 deze tien bijbels wederom over te dragen aan de kundige handen van de Frisian Colorists & Restorers.

TAKE A WALK ON THE WILD SIDE

In september 2022 is er gestart met het nader onderzoeken van de haalbaarheid van het idee om langs de Waddenkust een wandel- en fietsroute te ontwikkelen van kerk naar kerk. Ruth ter Voort is aangetrokken als projectleider en de verschillende potentieel betrokken PC's zijn o.a. door haar bezocht. Zij ondervond over de hele linie veel enthousiasme, inspiratie en draagvlak voor de plannen. In maart 2023 is gestart met het werven van financiële middelen om de pilot route te kunnen realiseren in september 2023. De pilot is een klein deel van de gehele route en is een verbindend stukje tussen Friesland en Groningen: tussen Oostrum, via Lauwersmeer naar Vierhuizen en door naar Hornhuizen. Als alles lukt zoals we graag willen is op 1 september 2023 de opening van het pilot traject. Gelijktijdig start het aanvragen van subsidie om de gehele route in 2024 te kunnen ontwikkelen. Zo ontstaat er een route langs de volledige Waddenkust. De wandel- en fietsroutes kunnen meerdaags gedaan worden, waarbij je van kerk naar kerk loopt of fietst. Maar we maken ook dagtochten waarbij je bij de kerk begint en daar ook weer eindigt. Naast de route komen er aanvullende activiteiten waarmee je de dag kan starten, aanvullen, verrijken of afsluiten. Zoals een extra verdiepende meditatie aan het begin van je dag, of een frisse duik in natuurwater, of een nachtexcursie om zo meer te weten te komen over het belang van donkerte. Uiteraard verbindt de route o.a. ook het kunst- en cultuuraanbod wat er nu al is. Om de routes voor wandelaars, fietsers en dorpelingen zo aantrekkelijk mogelijk te maken zullen we proberen om lokale netwerken op te zetten waarbij de wandelaars en fietsers bij dorpelingen thuis kunnen slapen, eten of de bagage kunnen laten vervoeren. De inkomsten die hiermee verdiend worden zijn voor de aanbieders zelf: de inwoners van de dorpen!

ONDERZOEK KERKINTERIEURS 2022

In 2021 is het project opgestart voor het digitaliseren van de interieurs van de kerken van Stichting Alde Fryske Tsjerken. Hiervoor worden voorwerpen in en onderdelen van de interieurs gecontroleerd en opnieuw gefotografeerd. De informatie over de erfgoedinventaris wordt up-to-date gebracht binnen de database van het Catharijneconvent (Kerkcollectie Digitaal). Ook eventuele nieuwe voorwerpen worden toegevoegd aan deze database. Kerkcollectie Digitaal biedt de mogelijkheid om meer gedetailleerde informatie over de erfgoedinventaris op te slaan en te delen met andere erfgoed-experts. Ook wordt het gemakkelijker om de gehele collectie van Stichting Alde Fryske Tsjerken te bekijken en met elkaar te vergelijken voor medewerkers en vrijwilligers. Daarnaast kunnen plaatselijke commissies ook gebruik maken van deze database. Zij kunnen via een account toegang krijgen tot de collectie van hun eigen kerk binnen Kerkcollectie digitaal. Hierdoor wordt het voor hen ook mogelijk om nieuwe informatie toe te voegen zoals over de herkomst en het gebruik van bepaalde voorwerpen.

Vanaf mei 2022 zijn twintig kerken, in de regio Leeuwarden en de Waadhoeke, geïnventariseerd. De planning voor 2023 is om deze inventarisatie door te zetten. Het tweede doel van het project richt zich op het wekken van meer publieke belangstelling voor de kerkinterieurs. Op dit moment wordt er gekeken naar verschillende mogelijkheden. Bijvoorbeeld het organiseren van lezingen in kerken aan de hand van bijzondere interieurelementen of verhalen rondom het kerkgebouw. Het uitzetten van fiets- en wandelroutes langs verschillende kerkinterieurs gericht op bijzondere voorwerpen of onderdelen in het interieur. Het vernieuwen van foto's en informatie op de website. Of de aanschaf van een database om zo de informatie over de erfgoedinventaris ook intern te kunnen opslaan. Een dergelijke database zou ook kunnen worden gebruikt om voorwerpen te presenteren op bijvoorbeeld de website.

Op basis van deze opties zal een keuze worden gemaakt hoe de informatie uit de inventarisatie ook gedeeld zal worden met een breder publiek. De doelstelling is om dit project begin 2024 af te ronden.



SAMENWERKINGEN

SAMENWERKINGEN BINNEN HET MONUMENTEHÛS

In het monumentenhuis worden verschillende organisaties gehuisvest die zich bezighouden met het Friese erfgoed. Doordat er op dezelfde locatie gewerkt wordt, loopt men makkelijk bij elkaar binnen. Door de medewerkers van de SAFT wordt er regelmatig thuisgewerkt. Om ervoor te zorgen dat we binnen het monumentenhuis goed op de hoogte zijn van elkaars werkzaamheden, zal ook in 2023 tijd geïnvesteerd worden in het goed houden van deze relaties. Alle medewerkers van de organisaties die werkzaam zijn in het monumentenhuis, zijn lid van dezelfde personeelsvereniging die jaarlijks een gezellig uitje organiseert.

Het afgelopen jaar zijn er een aantal nieuwe collega's gestart bij de SAFT. Hierdoor heeft er binnen het monumentenhuis een kleine reorganisatie van werkplekken plaatsgevonden. Deze reorganisatie heeft er ook voor gezorgd dat er flexibel met werkplekken omgegaan kan worden en de medewerkers van de SAFT gemakkelijker vanaf een andere plaats kunnen werken.

TSJERKEPAAD

In 2022 namen wederom vele van onze kerken deel aan Tsjerkepaad. In de gehele provincie openden meer dan 240 kerken iedere zaterdag van juli tot september haar deuren. Daarnaast werd er een gezamenlijke activiteit georganiseerd van Tsjerkepaad en SAFT op 27 augustus. De activiteit had als thema 'op zoek naar zin' waarbij deelnemers op verschillende locaties in Leeuwarden deel konden nemen aan activiteiten. Zo konden de deelnemers een labyrint wandelen in de Doopsgezinde kerk, schilderijen bewonderen in de Lutherse kerk en werd er een creatieve kinderworkshop georganiseerd in het Stadsklooster.

ORGANUM FRISICUM

In samenwerking met stichting Organum Frisicum zijn er op Open Monumentendag en Nationale Orgeldag op 10 september 2022 een aantal orgelconcerten georganiseerd. De concerten werden verzorgd door studenten van Nederlandse conservatoria.



Er waren vier verschillende routes uitgestippeld van elk drie kerken. De organisten reisden met het publiek mee op de routes. Sommige routes konden per fiets worden afgelegd.

Route 1	Mariakerk Bears	Johanneskerk Weidum	Redbadtsjerke Jorwert
Route 2	Hippolytuskerk Olterterp	Dorpskerk Rottevalle	Mariakerk Buitenpost
Route 3	Kerk Wanswerd	Kerk Hegebeintum	Willibrorduskerk Holwerd
Route 4	Nicolaaskerk Hijum	Johanneskerk Britsum	Nicolaaskerk Koarnjum

Ook in de De Groate kerk te Sint Jacobiparochie vonden drie bespelingen plaats.

ONVERWACHTE ONTMOETINGEN

Een bijzondere samenwerking in 2022 was de samenwerking tussen SAFT, wolkunstenares Claudy Jongstra en vervoersmaatschappij Arriva, onder de noemer 'Onverwachte Ontmoetingen'. Van 23 september tot 12 november was het bijna 8 meter brede en 3 meter hoge kunstwerk de 'Guernica de la Ecología' te bewonderen in de Dorpskerk van Baaium. Het kunstwerk is een visuele aanklacht tegen het verdwijnen van de biodiversiteit. Naast de expositie van het kunstwerk werden er tijdens 'Onverwachte Ontmoetingen' ook een drietal lezingen georganiseerd waarbij de duurzame toekomst van de rurale gebieden en de landbouw centraal stonden. Deze thema's werden onder andere toegelicht door planoloog Zef Hemel, Burgemeester van de gemeente Waadhoeke Marga Waanders en directeur van de Demeter, Bert van Ruitenbeek.

STUDENTEN PARTICIPATIE HOGESCHOOL NHL-STENDEN EN RUG

In 2022 hebben we wederom samengewerkt met een groot aantal jonge studenten van NHL-Stenden hogeschool in Leeuwarden. De studenten van de opleiding Human Resource Management, de PABO, Leisure & Event Management en van de minor Creative Cultural Communication hebben onderzoek uitgevoerd naar verschillende vraagstukken voor de stichting.

Bijbelonderzoek

Stagiair Luc den Hartog begeleid in zijn periode van september t/m december 2022. Zijn project was bijbelrestauraties, zijn werktitel was: 'Geen kerk zonder bijbel'.

Studenten HRM

8 juni presentatie 5 studenten HRM tijdens de Bedrijvenmarkt bij NHL Stenden.

Rapporten 2 groepen 1) Professionaliseren Arbeidsvoorwaarden 2) PC Sint Annaparochie.

Leisure Management

De studenten Leisure & Event management hebben gewerkt aan de organisatie van 'Onverwachte Ontmoetingen' en hebben nagedacht over hoe de stichting op creatieve wijze nieuwe doelgroepen aan kan trekken. Met als resultaat - creatieve, innovatieve adviezen van jongeren die met een open blik naar het Friese erfgoed gekeken hebben.

Creative Cultural Communication

De studenten Creative Cultural Communication hebben vooronderzoek uitgevoerd voor 'Take a Walk on the Wild Side' waarbij ze zich gericht hebben op de volgende thema's: maatschappelijke betrokkenheid en leefbaarheid, natuur en duurzaamheid, beweging en gezondheid, leven en beleven.

Op 14 juni presentatie 20 studenten International CCC ihkv WOTWS.

Rapporten van 8 groepen ontvangen met ideeën die bij kunnen dragen aan het project Walk on the Wild Side.



COMMUNICATIE

COMMUNICATIEPLAN 2021-2024

In 2021 is er een communicatieplan geschreven. De centrale vraag van dit plan luidt: hoe kan de stichting meer naamsbekendheid creëren, met als onderliggend doel meer donateurs werven. De sleutel tot meer naamsbekendheid is zichtbaar zijn. Zowel online als offline en fysiek. Content genereren: het 'verhaal' vertellen van de stichting /donateurs/vrijwilligers, de deur van de kerken nog meer openen en de stichting presenteren in woord en vooral ook in beeld is belangrijk naar burgers en bedrijven.

Maar ook: ga de gesprekken aan met je huidige en gewenste doelgroep om te weten wat er leeft en speelt en wat hun ideeën en wensen bij het gebruik van kerken zijn. We bedenken 'het' niet voor hen, maar met hen. Communicatie gaat namelijk over verbinden en elkaar begrijpen. In dit plan ligt de focus met name op een duurzamere investering in de algehele communicatie in combinatie met concrete PR projecten / acties en ideeën per doelgroep. Met een duurzame aanpak bouw je een relatie op met burgers.

In 2022 is de stichting weer aan de slag gegaan met dit communicatieplan. Om het verhaal van de stichting de komende jaren beter te kunnen vertellen, is er in 2022 gekozen om een nieuwe huisstijl te laten ontwikkelen. Een nieuwe look die aansluit bij het verhaal van de stichting en die past bij de doelgroepen die de stichting wil bereiken en aan zich wil verbinden. De implementatie van de nieuwe huisstijl zal plaatsvinden in 2023.

Website

De website is de basis van alle communicatiemiddelen die door de stichting worden gebruikt. Een social media post of een advertentie verwijst de lezers voor meer informatie altijd door naar de website. Deze bevat namelijk veel informatie over wat er actueel is in het werk over de kerken en het ergoed van Fryslân. Twee belangrijke pagina's zijn de kerken en het activiteitenoverzicht. Deze pagina's worden veel bekeken.



[Nieuwsberichten website](#)

17-01-22 Bestuurlijke wissel Stichting Alde Fryske Tsjerken
19-01-22 Excursie per Boot op 25 juni 2022
31-01-22 Joke Bakker te gast bij Omrop Fryslân
10-02-22 Ook wij helpen pake en beppe de vakantie door!
17-02-22 Een impuls voor Fryske Tsjerken
24-02-22 De Johanneskerk van Britsum, als een theater van de illusionist
25-02-22 Medewerker in de Spotlights: Rimmer Wiebe van der Hoek – Medewerker Inventaris
25-02-22 Er kan weer geslapen worden in de Friese Kerken
03-03-22 Terp onder kerk van Hegebeintum geeft 12.000 jaar aan historie prijs
04-03-22 In de ogen van Engel Struif waren alle mensen gelijk
28-03-22 Nieuwe start voor Petruskerk in Lichtaard
31-03-22 Dubbeltje in Bewaring
31-03-22 Bijbels weer klaar voor de komende generaties
02-04-22 Bijzondere kunstwerken in de Mariakerk van Bears
07-04-22 Kerkje van Augsbuurt na grondige restauratie opnieuw in gebruik genomen
20-04-22 Verduurzamen Mariakerk Blessum: Hoe wordt dat aangepakt?
21-04-22 Stichting Alde Fryske Tsjerken ontvangt cheque voor LED verlichting
28-04-22 Steun de crowdfunding voor het boek 'Dak Gebint Verhaal – 11 Friese kerken'
06-05-22 Zea en Tsead Bruinja samen op Skuorre – en Tsjerketoer
10-05-22 Theatervoorstelling Grauwe Hemel op 13 mei in Première in Foudgum
11-05-22 Kunstenaar Hein van Delft schenkt rouwbord 'dy't net berne binne' aan de stichting
19-05-22 Pelgrims in Koarnjum
24-05-22 Bijzondere ontdekking tijdens restauratie rouwbord Augsbuurt: 'Het vergeten kind'
02-06-22 Nieuwe collega Marian van der Werff stelt zich voor
03-06-22 Nieuw seizoen Veur Aaltied van start
10-06-22 Kunst in de kerk; Een mooie combinatie
14-06-22 Eerste exemplaar Dak Gebint Verhaal uitgereikt aan voorzitter Hendrik ten Hoeve
21-06-22 Onze UITagenda is er weer en staat boordevol interessante activiteiten
24-06-22 Vacature Communicatiespecialist (M/V 16 uur p.w)
27-06-22 De hoogtepunten en mijlpalen van 2021 verzameld in ons jaarverslag
28-06-22 Maak kennis met restaurator en kunstschilder Randolp Algera in ons nieuwe magazine
29-06-22 Maar liefst 242 kerken open in Friesland tijdens Tsjerkepaad
01-07-22 Geslaagde bootexcursie naar Langweer en Woudsend
11-07-22 Interview met Directeur Hester Simons in ons nieuwe magazine
19-08-22 De pelgrimstocht van de 22-jarige Kjelda Glimmerveen
22-08-22 De St. Gertrudiskerk in de Spotlight bij NPO Radio 1
24-08-22 Zoeken naar zin in de doopgezinde kerk in Leeuwarden voor jong en oud
25-08-22 Vrijwilligers van Harenskerk in Sint Annaparochie krijgen hulp van Moslinggemeenschap
31-08-22 Kunstveiling Dak – Gebint – Verhaal
02-09-22 'Het Friese orgel' tijdens nationale open monumentendag en de nationale orgeldag
08-09-22 Claudy Jongstra in de kerk van Baaium
18-09-22 Boekpresentatie 'Kleurrijke verhalen uit de Friese Kerkgeschiedenis na 1580'
21-09-22 Bijzondere expositie 'Guernica de la ecologia' van Claudy Jongstra in Dorpskerk Baaium
28-09-22 Dag 1 – van Heerenveen naar het kerkje van Swichum
05-10-22 Dag 2 – van Swichum naar Britsum
12-10-22 Dag 3 – van Britsum naar Sint Jacobiparochie
19-10-22 Dag 4 – van St. Jacobiparochie naar Peins
19-10-22 Bijbel Restauratie Alde Fryske Tsjerken
26-10-22 Dag 5 – van Peins naar Jorwert
02-11-22 Van pelgrimsrust naar dagelijkse stress



09-11-22 Donateursbijeenkomst 2022

05-12-22 Meet-and-greet met bijbelrestaurateurs in Hegebeintum

14-12-22 Zeeën van bijbels

21-12-22 De nieuwste uitagenda ligt weer op de deurmat van onze donateurs

23-12-22 Stichting Alde Fryske Tsjerken zoekt een voorzitter voor het Algemeen Bestuur

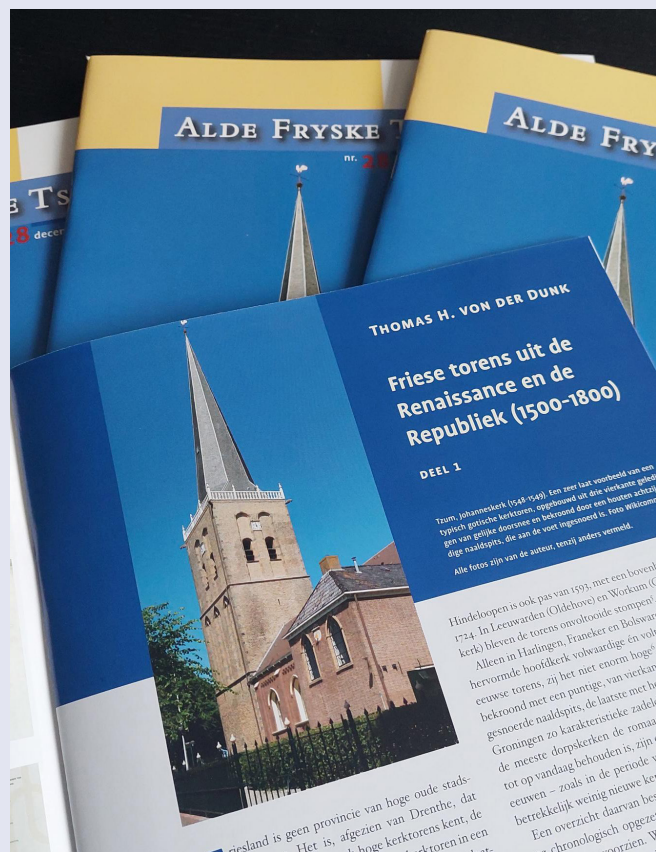
Digitale nieuwsbrief

De algemene nieuwsbrief wordt op onregelmatige tijden verstuurd aan ongeveer 1000 belangstellenden. In dit verslagjaar is de algemene digitale nieuwsbrief 4 keer verstuurd: maart, mei, augustus, december.

Naast de algemene nieuwsbrief hebben we ook een speciale nieuwsbrief gericht aan de PC-leden. In dit verslagjaar is de nieuwsbrief voor PC-leden 2 keer verstuurd: juli, oktober.

Social Media

De stichting is actief op Facebook, Twitter, LinkedIn en Instagram. De statistieken zijn verderop te lezen.



Magazine

De Stichting heeft in 2022 opnieuw twee nummers uitgegeven van het donateursorgaan Alde Fryske Tsjerken. De oplage is gemiddeld 4.500 exemplaren. Dit magazine wordt toegestuurd aan circa 4.000 donateurs, en aan verschillende cultuurfondsen, musea, bibliotheken, notarissen en de fracties van Provinciale Staten. Nieuwe donateurs krijgen het magazine ook toegezonden. Het magazine wordt samengesteld door een bevlogen redactie van deskundige vrijwilligers, onder leiding van hoofdredacteur Hans Willems. In 2022 is er door de stichting en de redactie besloten het magazine meer toegankelijk te gaan maken voor een algemenere doelgroep die voortkomt uit het huidige communicatieplan. Het afgelopen jaar zijn het bureau en de redactie daarom samen aan de slag gegaan om de nieuwe invulling vorm te geven qua inhoud, maar ook qua look en feel die past binnen de nieuwe huisstijl.



Persberichten

Ook in 2022 zijn weer diverse persberichten verstuurd naar zowel regionale als landelijke media. Vrijwel ieder bericht heeft de regionale media gehaald. Van een krantenbericht, interview op de radio tot een videoreportage op Omrop Fryslân. Hierbij een overzicht van alle persberichten.

17-01-2022	Bestuurlijke wissel Stichting Alde Fryske Tsjerken
07-02-2022	Persbericht hervatten podiumtour per 11-02-2022
28-03-2022	Bijzondere kunstwerken in de Mariakerk van Bears
28-03-2022	Nieuwe start voor Petruskerk in Lichtaard
21-04-2022	Stichting Alde Fryske Tsjerken ontvangt cheque ter waarde van €1480,- voor LED verlichting
24-05-2022	Bijzondere ontdekking tijdens restauratie rouwbord Augsbuurt: 'Het vergeten kind?'
24-08-2022	Vrijwilligers Van Harenskerk in Sint Annaparochie krijgen hulp van moslimgemeenschap
21-09-2022	Bijzondere expositie Guernica de la Ecologia van Claudy Jongstra in dorpskerk Baaium
12-10-2022	Drie kanselcolleges met inspirerende sprekers over duurzaamheid in de dorpskerk van Baaium
29-11-2022	Bezoek eens een bijbel?



@freepik.com



STATISTIEKEN 2022

STICHTING ALDE FRYSKE TSJERKEN

Facebook

Aantal volgers eind 2021: 983

Aantal volgers eind 2022: 1169

Door frequent berichten te plaatsen en mensen uit te nodigen om deze pagina te gaan volgen is het volgersaantal ook het afgelopen jaar weer behoorlijk gestegen en het stijgt nog maandelijks. Er wordt minimaal twee of drie keer per week een bericht gepost gericht op nieuws, evenementen, donaties, vacatures, werkzaamheden of interessante weetjes van de stichting.

Instagram

Aantal volgers eind 2021: 271

Aantal volgers eind 2022: 422

Ook op Instagram heeft het afgelopen jaar een grote groei plaatsgevonden in het aantal volgers en dit aantal stijgt nog elke maand met gemiddeld 10 à 15 volgers. Gemiddeld worden er twee tot drie berichten per week geplaatst over evenementen, nieuws, donaties, vacatures, onderhoud en interessante weetjes van de stichting. Hiermee bereikt de stichting inmiddels circa 425 accounts per maand. In het begin van het jaar was dit nog rond de 100 accounts.

Daarnaast delen we evenementen of achter de schermen in de stories. In het begin van het jaar werden deze stories door circa 30 à 40 volgers bekeken. Inmiddels is er een vrij vaste achterban die stories bekijkt en per post zijn dit circa 100 à 110 volgers.

LinkedIn

Aantal volgers eind 2021: 160

Aantal volgers eind 2022: 364

Ook hier is het aantal volgers enorm toegenomen. Het is zelfs meer dan verdubbeld. Op dit kanaal worden wekelijks berichten geplaatst. Er worden vacatures gedeeld, nieuwe collega's voorgesteld, interessante projecten uitgelicht, krantenberichten uitgelicht en zo nu en dan nieuwsitems gedeeld. De voorstelrondes van collega's doen het goed op LinkedIn en zorgen voor een grote stijging van interactie. Ook diverse projecten waaronder Take a walk on the wild side vindt men zeer interessant. Het waddengebied, nadenken over de landschapsinrichting in het noorden en nadenken over de kerk als bakens in ons landschap zijn onderwerpen die de aandacht trekken bij onze volgers. Door het jaar heen is de betrokkenheid per post enorm toegenomen.

Twitter

Aantal volgers eind 2021: 1.892

Aantal volgers eind 2022: 1.904

Een minimale groei in het aantal volgers het afgelopen jaar. In 2022 zijn er vooral vacatures en diverse interessante nieuwsberichten gedeeld. In de jaren hiervoor (vooral het jubileumjaar) was er meer content voor Twitter. Voor 2023 is het even afwachten welke ontwikkeling Twitter exact gaat maken. Het platform gaat veranderen en het is even kijken of het interessant / aantrekkelijk blijft om het platform te gebruiken. Mocht Twitter blijven zoals het is, dan kan er weer actiever nagedacht worden over welke content er geplaatst gaat worden.



PERSONEEL & ORGANISATIE

De Stichting Alde Fryske Tsjerken is een organisatie die met een klein en gemotiveerd team van 6,1 fte veel werk verzet voor de monumentale kerken in de provincie. De functies binnen de Stichting per 31 december 2021 zien er als volgt uit:

- Directeur (0,9 fte)
- Bouwkundige (0,8 fte)
- Boekhoudkundig medewerker (0,5 fte)
- Medewerker Donateursadministratie (0,3 fte)
- Controller (0,4 fte)
- Bureaumanager (0,8 fte)
- Office & event coordinator (0,8 fte)
- Impresario (0,6 fte)
- Communicatiemedewerker (0,4 fte)
- Projectmedewerker (tijdelijk 0,6 fte)

Gedurende het jaar hebben er een aantal personele wisselingen plaats gevonden. Controller Meine Bosma is opgevolgd door Marian van der Werff. Secretaresse Ibelien Nienhuis is opgevolgd door Office & Event coordinator Hester Noordhuis. Na de zomer is Djûra Schra begonnen in de nieuwe functie van Communicatiemedewerker. Daarnaast hebben we een tijdelijke projectmedewerker aan ons gebonden, Rimmer Wiebe van der Hoek. Hij werkt aan het inventariseren en digitaliseren van de kerkinterieurs van alle kerken die de stichting in haar bezit heeft.

Op vrijwillige basis heeft Kjelda Glimmerveen - studente Religiewetenschappen aan de Rijksuniversiteit in Groningen - voor de stichting blogs geschreven over het slapen in de kerk.

Het werk van de stichting kan niet doorgaan zonder de inzet van onze vrijwilligers. Dat geldt onder meer voor de leden van het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur. Ook zijn normaal gesproken enkele vrijwilligers wekelijks op kantoor aanwezig om ondersteunende werkzaamheden te verrichten. Daarnaast zetten ongeveer 400 vrijwilligers zich lokaal in voor de kerk in onze Plaatselijke Commissies. De vrijwilligers vertegenwoordigen een aanzienlijke waarde. De gekapitaliseerde waarde van hun inzet komt overeen met de kosten van een flink aantal arbeidsplaatsen. Directie en bestuur van de stichting beseffen zich terdege dat zonder de betrokkenheid van deze mensen haar wens om het kerkenbezit als een verzameling "levende stenen" te "exploiteren", praktisch onuitvoerbaar is.



FINANCIËN

Staat van baten en lasten 2022

(bedragen x €)

	2022	2021
Baten:		
Baten uit eigen fondsenwerving	937.380	1.513.305
Baten voor lopende onderhoudsprojecten		
<i>Subsidie Rijksdienst Cultureel Erfgoed</i>	259.899	151.864
<i>Subsidie Provincie Fryslân</i>	121.395	65.965
<i>Cultuurfondsen etc.</i>	87.517	98.729
<i>Eigen bijdrage</i>	<u>305.725</u>	<u>195.152</u>
	774.536	511.710
Subsidie provincie Fryslân - basisorganisatie	286.596	282.500
Inkomsten uit eigen bezit	231.823	135.838
Overige baten	<u>44.010</u>	<u>33.875</u>
Som van de baten	2.274.345	2.477.227
Lasten:		
Besteed aan doelstellingen	1.299.305	921.906
Werving baten	130.166	101.679
Beheer en administratie		
<i>Personeelskosten</i>	493.068	415.146
<i>Huisvestingskosten</i>	36.794	33.938
<i>Afschrijvingskosten</i>	6.966	13.335
<i>Bestuurskosten</i>	13.446	19.016
<i>Adviseurskosten</i>	37.892	65.393
<i>Overige kosten</i>	<u>84.392</u>	<u>46.902</u>
	672.558	593.729
Som van de lasten	2.102.029	1.617.314
Saldo voor financiële baten en lasten:	172.316	859.913
saldo financiële baten en lasten	<u>-139.263</u>	<u>133.395</u>
Saldo van baten en lasten	<u>33.054</u>	<u>993.308</u>
Bestemming saldo van baten en lasten:		
toevoeging + / onttrekking -		
<i>Continuïteitsreserve</i>	-195.509	4.071
<i>Bestemmingsreserves</i>	-14.033	503.872
<i>Bestemmingsfondsen</i>	<u>242.596</u>	<u>485.365</u>
	<u>33.054</u>	<u>993.308</u>



Balans per 31 december 2022

(bedragen x €)

	31-12-2022	31-12-2021
Activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	3.514.105	3.301.300
Financiële vaste activa	2.092.805	2.332.464
Totaal vaste activa	5.606.911	5.633.764
Vlottende activa		
Voorraden	1	1
Vorderingen en overlopende activa	539.460	570.637
Liquide middelen	6.108.038	5.899.355
Totaal vlottende activa	6.647.498	6.469.993
Totaal activa	12.254.409	12.103.757
Passiva		
Eigen vermogen		
Continuïteitsreserve	281.955	477.463
Bestemmingreserves	5.383.009	5.397.043
Bestemmingsfondsen	4.739.855	4.497.259
Totaal eigen vermogen	10.404.819	10.371.765
Langlopende schulden	64.600	129.200
Lopende onderhoudsprojecten	1.409.333	1.358.050
Kortlopende schulden en overlopende passiva	375.656	244.741
Totaal passiva	12.254.409	12.103.757





BESTUUR

Het bestuur van de stichting Alde Fryske Tsjerken bestaat uit een Algemeen Bestuur (AB) en een daaruit verkozen Dagelijks Bestuur (DB). Begin 2021 heeft er een bestuurlijke wissel plaatsgevonden waarbij voorzitter Jan Kersbergen en plaatsvervangend voorzitter Jan Meinte Postma hun bestuurstaken hebben neergelegd. Deze taken zijn overgenomen door Hendrik ten Hoeve die tijdelijk de rol van voorzitter op zich heeft genomen en Michael Zwartelé die als algemeen lid is toegetreden. Eind 2021 is er een start gemaakt met de werving van een nieuwe voorzitter.

Ook het AB is van samenstelling veranderd. De bestuursleden Hessel de Groot en Rudolf Wielinga hebben hun bestuurswerk beëindigd.

De huidige samenstelling van het bestuur ziet er als volgt uit:

Dagelijks Bestuur

- 1) Dhr. Drs. H. ten Hoeve, Heerenveen - voorzitter
- 2) Mw. Drs. Ir. J.C. Lens, Hempens - penningmeester
- 3) Dhr. Ing. M.W.S. Weerd, Tolbert - secretaris
- 4) Dhr. Mr. E. Veerman, Rijnsburg - algemeen lid
- 5) Dhr. M. Zwartelé, Húns - algemeen lid

Algemeen Bestuur

- 1) Dhr. Mr. P. van Schravendijk, Suwâld
- 2) Dhr. Prof. dr. S. de Blaauw, Slochteren
- 3) Mw. Mr. M. Geertsema, Leeuwarden
- 4) Dhr. Mr. H. Broekhuizen, Gemeente Twenterand
- 5) Dhr. T. van Popta, Nijland



COLOFON

INFORMATIE FOTO'S

Pagina 1

Locatie: Interieur kerk Baaium
Fotograaf: Barteld Post

Pagina 2

Persoon: Rimmer Wiebe van der Hoek, medewerker inventaris SAFT
Locatie: Kerk Britsum
Fotograaf: Djûra Schra

Pagina 4

Persoon: Luc C. den Hartog, oud stagiair SAFT
Locatie: Kerk Britsum
Fotograaf: Djûra Schra

Pagina 6

Locatie: Zijaanzicht kerk Allingawier

Pagina 12

Locatie: Interieur kerk Swichum

Pagina 14

Event: Lezing Onverwachte ontmoetingen en tentoonstelling Guernica de la Ecologia van Claudy Jongstra
Locatie: Kerk Baaium
Fotograaf: Djûra Schra

Pagina 16

Project: Afbeelding uit het boek Dak Gebint Verhaal. Schildering gemaakt door Hendrik Elings.
Locatie: Kerk Buitenpost

Pagina 21

Onderwerp: Toetsen van het orgel
Locatie: Kerk Baaium
Fotograaf: Djûra Schra

Pagina 22

Onderwerp: Collectiezakken
Locatie: Kerk Baaium
Fotograaf: Djûra Schra

Pagina 24

Locatie: Zijaanzicht kerk Hegebeintum
Foto: Merk Fryslân

Pagina 26

Event: Donateursactiviteit Restauratie Bijbels, Frisian Colorists & Restorers
Locatie: Kennis en Informatiecentrum Terp Hegebeintum
Fotograaf: Djûra Schra



Terpen zijn de schatkamers van
Friesland. Diep in de klei van deze
eeuwenoude woonheuvels liggen
duizenden voorwerpen verborgen.
Bijzondere dingen, zoals de **halering**.
In de vitrine hiernaast. Maar ook
scherven van een gewone kookpot
die iemand duizend jaar geleden
kapot heeft laten vallen. Eigenlijk
zijn al deze voorwerpen topschatten.
Ze laten zien hoe het leven eruitzag
op een terp, eeuwen geleden toen er
nog geen dijken waren.

In deze expositie onttraft je de
geheimen van de hoogste terp van
Nederland: de terp van Hegebeintum.
De 12 meter lange boorkern laat zien
hoe de terp is opgebouwd. Je ziet
bijzondere vondsten van de vroeg-
middeleeuwse grafvelden van
Hegebeintum en Easterbeintum. En je
komt te weten waarom een groot
deel van de terp is afgegraven aan
het begin van de 20ste eeuw.

Here are the treasure troves of Friesland. Hidden deep
within the clay of these ancient artificial mounds are
centuries of hidden objects. There are precious ornaments
in the ring in the adjacent display case, but also shards
of a everyday cooking pot and even that ancient bronze
brooch. They show what life was like on a terp.

In this exhibition you will discover the secrets of the
highest terp in the Netherlands. The 12 meter long
borehole core shows how the terp was built. You see
special finds from the early medieval burial grounds
of Hegebeintum and Easterbeintum. And you learn
why a large part of the terp was dug away at the
begin of the 20th century.

STICHTING **ALDE FRYSKE TSJERKEN**



Meer informatie?

info@frysketsjerken.nl | 058-2139666
Postbus 137 - 8900 AC Leeuwarden

www.aldefrysketsjerken.nl

NL07INGB 0000 7307 89

Incassant-ID: NL56ZZZ410009590000

